

ใจทรงธรรม

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์พระ วันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๓

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เรื่องของโลก เราอยู่กับโลก มันก็มีเรื่องของโลกเข้ามาเกี่ยวข้อง แต่เราสละโลกมาแล้วนะ สละโลกมาแล้วแต่เราก็ออยู่กับโลก ฉะนั้นเราจะวางตัวอย่างไร เราเป็นพระเป็นเจ้านะ เราบวชมาแล้วเป็นพระ ความเป็นอยู่ของเรา เพราะเราเห็นความทุกข์ของโลก เราถึงได้ออกมาประพฤติปฏิบัติ

ในการประพฤติปฏิบัติ ในเมื่อชีวิต ในการเกิดมาเป็นมนุษย์ เวลาเกิดมาตั้งแต่อยู่ในครรภ์ เรามีออกซิเจน เราได้ดำรงชีวิตด้วยทางสายสะดือ เกิดมาเราก็ยังมีชีวิตด้วยการกินคำข้าว

ทีนี้เราจะเลี้ยงศรัทธาในหัวใจของเรา เราบวชเพราะเรามีศรัทธามีความเชื่อว่ามีทางออก เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเที่ยวสวน เห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย เราก็ต้องเป็นเช่นนั้น เพราะเราต้องเกิด ต้องแก่ ต้องเจ็บ ต้องตาย แต่แสวงหาทางออกด้วยการไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย ฉะนั้นการแสวงหาทางออกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าออกหรือกันอยู่ ๖ ปี

แต่เราเกิดมาเป็นชาวพุทธ เราเกิดมาในพุทธศาสนา เราเกิดมาในประเทศอันสมควร ในประเทศที่เกิดมาที่พ่อแม่เป็นชาวพุทธ เราเกิดในประเทศที่นับถือพุทธศาสนา เราเกิดมาท่ามกลางประเพณีวัฒนธรรมของชาวพุทธ เราถึงตั้งใจว่าเราจะหาทางออก เพราะว่าในพุทธศาสนาในธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สอนถึงที่สุดแห่งทุกข์ ถึงการไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันยังไม่มีธรรมะ ไม่มีสิ่งใดชื่อว่าสิ่งใด ผิดสิ่งใดถูก แต่เพราะอำนาจวาสนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เลยคิดได้แย้งกับทางโลกเขา คิดหาทางออกทางธรรม แล้วแสวงหาจนประสบผลสำเร็จ

เราเกิดมาเป็นสาวก สาวกะ เราเกิดมาเป็นชาวพุทธ เราเกิดมาท่ามกลางประเพณี วัฒนธรรมของชาวพุทธ สอนถึงการไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย เราไม่ต้องไปแสวงหาเองโดยแบบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่มีธรรมะ

แต่เราขณะในปัจจุบันนี้เรามีศรัทธา เรามีความเชื่อ เราเล็งหัวใจของเราด้วยความศรัทธา เราอยู่ด้วยศรัทธาความเชื่อเท่านั้น มีความเชื่อว่าการไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย แต่เราพยายามแสวงหาอยู่ว่าสิ่งที่ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย มันเป็นเช่นใด

เวลามันเกิด มันแก่ มันเจ็บ มันตาย มันเป็นเรื่องของการสุตวิสัย มันเป็นเรื่องของการที่มาได้แย่งไม่ได้ เวลาเกิดมาแล้วเวลาเรื่องของการตายเป็นเรื่องธรรมดา เพราะว่า การเกิด การแก่ การเจ็บ การตาย เป็นเรื่องของธรรมดา มันเรื่องธรรมดามันก็เป็นเรื่องของวิญญะนะ แต่มันมีสิ่งที่เหนือธรรมดาสิ มันมีเหนือการไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย สิ่งที่ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย แล้วมันมาจากไหนล่ะ ?

สิ่งที่ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย มันก็มาจากการเกิด การแก่ การเจ็บ การตายนั่นล่ะ ถ้าไม่มีการเกิด การแก่ การเจ็บ การตาย แล้วอะไรมันไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตายล่ะ? เพราะว่า การเกิด การแก่ การเจ็บ การตาย ก็เกิดมาจากภวาสวะ เกิดมาจากภพ เกิดมาจากอำนาจวาสนาของตัว

นี่การเกิดมาแล้ว เกิดมาเป็นมนุษย์นี่เป็นวิบากเป็นผล มันเป็นผลของวิญญะ การเกิดเป็นผลของวิญญะ การเกิดเป็นมนุษย์เป็นผลของวิญญะ แต่การเกิดเป็นพระ การเกิดมาในญัตติจุดตรกรรมเป็นพระ เกิดจากศรัทธาความเชื่อ เพราะเรามีศรัทธาเรามีความเชื่อ เราหล่อเลี้ยงหัวใจเราด้วยศรัทธาด้วยความเชื่อเท่านั้นนะ

เราไม่ได้เลี้ยงหัวใจของเราด้วยคุณธรรม เราไม่ได้เลี้ยงหัวใจของเราด้วยความจริง ถ้าเราจะเลี้ยงหัวใจด้วยความจริง เราจะทำสิ่งใดให้สิ่งนั้นมันยืนอยู่ท่ามกลางหัวใจของเราได้

ถ้าหัวใจของเราเข้าไปสู่ความเป็นธรรม ดุติ เราเป็นปุถุชน ปุถุชน กัลยาณปุถุชน โสคาปัตติมรรค โสคาปัตติผล บุคคล ๘ จำพวก บุคคลใน ๘ จำพวก บุคคลคนเดียวเป็น ๘ คนได้อย่างไร เราไม่ใช่คนมีฤทธิ์นะ ไม่ใช่จุลป็นถก เวลาบอกว่าให้ท่องสิ่งใดก็ไม่ได้

แต่เวลาประพาศปฏิบัติถึงที่สุดแห่งทุกข์แล้ว มีหนึ่งคนทำเป็นแสนคนก็ได้ ในวัดมีพระองค์เดียว มีพระเต็มวัดเลย

สิ่งนั้นเป็นเพราะเหตุใดละ ? สิ่งนั้นเป็นเพราะฤทธิ์เพราะเดชใช่ไหม ? เพราะฤทธิ์เดชทำให้หนึ่งเป็นร้อยเป็นพันก็ได้ นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่เป็นหนึ่งแล้วเป็นร้อยเป็นพันก็ได้ แล้วเราเกิดมาโดยหัวใจของเรา มันจะเป็นร้อยเป็นพันมาจากไหนละ ?

มันไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย มาจากไหน ? เพราะมันมีการเกิด การแก่ การเจ็บ การตายนี้เอง เราถึงพยายามแสวงหาอยู่ ถ้าแสวงหาอยู่ความจริงมันอยู่ที่ไหนละ ? นั่นมันเป็นศรัทธา เราเลี้ยวหัวใจด้วยศรัทธา เราเลี้ยวหัวใจด้วยความเชื่อ ความเชื่อความศรัทธาเราเลี้ยวหัวใจเราไว้แค่นี้เอง

แล้วชีวิตเรา เราจะเลี้ยวหัวใจเราไว้แค่นี้เองหรือ แล้วเวลามันเสื่อมศรัทธาขึ้นมาละ แล้วหัวใจเราจะเอาไปไว้ที่ไหนละ ถ้าเราไม่มีสิ่งใดที่เป็นความมั่นคงของเรา เราก็มีข้อวัตรปฏิบัติ

เวลาครูบาอาจารย์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ขึ้นมา จะสอนได้อย่างไร มันเป็นความลึกลับมหัศจรรย์ ! มันเป็นความลึกลับ มันเป็นธรรมที่เหนือโลก มันเป็นธรรมที่ทำให้คนเราพ้นจากการเกิด การแก่ การเจ็บ การตาย

แต่ทำอย่างนั้น เดียวนี้มันเป็นเรื่องเด็กขายของนะ กลายเป็นการปฏิบัติธรรมเป็นเรื่องเด็กขายของ เรื่องค้ากำไรเล่นขายของ ยื่นกันไปยื่นกันมากลายเป็นว่าการปฏิบัติธรรมมันเหลวไหลใจ แล้วเราเป็นใคร เราเป็นศากยบุตรพุทธชิโนรส เราเป็นบุตรขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราจะเป็นธรรมทายาท แล้วมันมีสิ่งใดเป็นเครื่องดำเนินในหัวใจว่าจะเป็นธรรมทายาทละ

เราวขมานะ ต้นไม้จะปลูกแล้วถ้ามันไม่ตาย มันจะแก่ของมัน วงรอบปีของมันจะมีในเนื้อไม้มันจะพิสูจน์ได้ว่า ไม้นี้มีอายุเท่าไร อายุพรรษาของเราจะแก่ไปข้างหน้าเราวขมาแล้ว เราไม่ต้องห่วงหรรอกต่อไปจะเป็นหลวงปู่ทุกองค์ เป็นหลวงปู่แน่นอน ! มันแก่ชราคร่ำคร่าเป็นธรรมดาอยู่แล้ว อายุพรรษาเราจะมากขึ้นไปเรื่อยๆ อายุพรรษามากขึ้น เราจะเป็นศากยบุตรในสมมุตินี้แน่นอน ในสมมุติสงฆ์

แต่ในความรู้จริงละ ในความเป็นจริงขึ้นมาในหัวใจนี้ละ ถ้าในความเป็นจริงในหัวใจของเรา เราอยู่กับโลกนะ เราเป็นโลกคนหนึ่ง เพราะอะไร เพราะเราเกิดมาจากพ่อจากแม่ เราเกิดจากกามคุณ ๕

กามคุณ คุณของกรรมพันธุ์ มันสืบต่อเผ่าพันธุ์ของมนุษย์นี้มา นี่มันเป็นกรรมพันธุ์ ฉะนั้นเราเกิดมาเราเกิดมากับโลก เราเกิดมาจากผลของวิญญูะ เราเกิดมาแล้ว สิ่งนี้เป็นเรื่องโลกๆ ในเมื่อเป็นเรื่องโลก เราเกิดมาเป็นโลกอยู่แล้ว สิ่งที่เราเกิดมาในพุทธศาสนา เกิดมาในประเทศอันสมควร เกิดในพ่อในแม่ พ่อแม่ที่อนุญาตให้บวชได้

ถ้าพ่อแม่อนุญาตให้บวช พ่อแม่กล่อมเกลี้ยงเกลี้ยงมานะ ตั้งแต่ตื่นเท่าฝ่าหอยนะ จนกว่าจะโตขึ้นมา จนทำมาหากินได้ แล้วจะทำมาหากิน ทำไม่ถึงต้องทำมาหากิน ทำไมมาเป็นคนจนตรอกจนมุม ทำไมไม่ทำสัมมาชีวะ นั่นมันเป็นเรื่องของไฟนะ โลกธรรม ๘

สิ่งที่โลกธรรม ๘ นะ คิณินินทาในสังคมโลก เราก็เห็นของเขาอยู่ แต่เพราะท่านอนุญาตมาให้บวช การเสียสละใจ การเสียสละมา การเสียสละทางโลก เราจะปากกัดตีนถีบ พ่อแม่ก็หาอยู่หากินของพ่อแม่นี้ไป ถ้าลูกไปบวชได้ มันก็มีเสบียงกรังสัมภาระไว้ให้เป็นบุญกุศลของพ่อแม่ เพราะลูกบวช พ่อแม่ได้ ๑๖ กับ

๑๖ กับเพราะอะไร เพราะได้เอาเผ่าพันธุ์ เอาเลือดเนื้อเชื้อไขมาค้าจุนศาสนา เพราะมีความเชื่อความศรัทธาค้าจุนศาสนา แต่จะค้าจุนศาสนาด้วยความป็นจริง จะเป็นหลักเป็นเกณฑ์ขึ้นมา จะชี้นำจะเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรให้คนกามันอาศัย เราจะเอาอะไรเป็นเครื่องดำเนิน ถ้าเป็นเครื่องดำเนิน เราต้องฝึกฝนของเราขึ้นมา จากความเชื่อความศรัทธาสู่หัวใจนี้ เพราะความศรัทธาความเชื่อกล่อมเกลี้ยงหัวใจ ให้หัวใจมันมีเครื่องอยู่ของมัน

แล้วข้อวัตรปฏิบัติ เป็นข้อวัตรปฏิบัติเพื่อเป็นเครื่องดำเนินเข้าไปสู่สัจจะความจริง ถ้าเครื่องดำเนินเข้าไปสู่สัจจะความจริง นั่นเครื่องดำเนินมันไม่ใช่ตัวดำเนิน ตัวดำเนินคือสติมันต้องเป็นสติจริงๆ มันไม่ใช่มีสติแบบว่า “มีสตินะ” แล้วก็คอยเตือนกันไว้ว่า “มีสตินะ”

แต่ถ้ามีสติของมัน มันจะดูแลใจของมันเองได้ ถ้าใจที่มีสติ สติที่ควบคุมใจตัวเองได้ นี่สติจับ ปัญญาตัด มันจะจับของมันได้ มันจะควบคุมใจของมันได้ แล้วถ้าออกใช้

ปัญญา ปัญญามันจะมาตัด มันจะมาชำระในหัวใจนั้น ถ้าชำระหัวใจนั้น มันเป็นข้อเท็จจริงนะ ถ้าเป็นข้อเท็จจริง ศรัทธาเป็นศรัทธา ความเชื่อเป็นความเชื่ออันหนึ่ง

เวลาพระสารีบุตรไปกล่าวกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาพูดว่า “เราไม่เคยเชื่่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเลย” สิ่งที่เราแสดงมา เราแสดงมาจากสัจจะความจริง จนพระไปฟ้อง..

“สารีบุตรเธอไม่เชื่อเราหรือ”

แต่ด้วยบัณฑิตใจใหม่ “เมื่อก่อนเชื่อ” อูสิ ! คำว่าเมื่อก่อนเชื่อ เพราะเมื่อก่อนยังตั้งตัวเองไม่ได้ เมื่อก่อนเรายังไม่รู้ว่าจะอะไรผิดอะไรถูก เราจะยืนด้วยตัวของเราเองไม่ได้ เราจะไม่เชื่อใครหรือ

เราพึ่งตัวเองไม่ได้ เราจะทำอย่างไรให้ตัวเราขึ้นอยู่กับสิ่งอื่นได้ เกิดมาเราก็มีพ่อแม่ แม่ อยู่ในสังคมก็ต้องมีพรรคมีพวก พรรคพวกจะช่วยเหลือเอื้ออาทรกัน ถ้าเรายังไม่มีหลักเกณฑ์.. มนุษย์เป็นสัตว์สังคม ต้องอาศัยหมู่คณะ ต้องอาศัยสิ่งต่างๆ เพื่อเป็นเครื่องดำเนินต่อไป

เพราะสิ่งนั้นนี่ไง แต่ก่อนเชื่อ เพราะแต่ก่อนยังพึ่งตัวเองไม่ได้ แต่ในปัจจุบันประพฤติปฏิบัติขึ้นมาถึงที่สุดแล้ว ในปัจจุบันนี้ “ไม่เชื่อ!!” ไม่เชื่อเพราะเหตุใด ไม่เชื่อเพราะความเชื่อมั่นหล่อเลี้ยงใจมา ความเชื่อในศากยบุตรพุทธชินโรส เชื่อลูกศิษย์ตถาคต

แต่เวลาปฏิบัติดังนี้ะ พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ถ้าในหัวใจมันเป็นสัจจะความจริงแล้ว ความจริงอันนั้นมันต้องเชื่อใคร แล้วความจริงอันนั้นมันอยู่ที่ไหนล่ะ ความจริงอันนั้นอยู่ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อยู่ในใจของพระสารีบุตร

พระสารีบุตรนะลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว แล้วพระสารีบุตรเป็นอัครสาวกเบื้องขวา เป็นผู้แสดงธรรม เลิศในทางปัญญา เป็นคนขึ้นนำ เป็นคนแยกแยะ เป็นคนคอยบอกสัททวิหริกาให้ประพฤติปฏิบัติเข้ามาให้สู่สัจธรรม

สิ่งที่พระสารีบุตรนิพพานไปแล้ว แล้วความจริงของเราล่ะ ถ้าเรามีความจริงของเราเองได้ ความจริงอันนั้นมันจะเป็นความจริงของเรา ถ้าความจริงอันนั้นของเรา เราจะ

ยื่นตัวของเรารุ่งขึ้นมาได้ ใจของเราไม่ต้องไปอาศัยศรัทธาความเชื่อหล่อเลี้ยงไว้เท่านั้น ถ้าอาศัยความเชื่อหล่อเลี้ยงไว้เท่านั้นนะ มันก็เจริญแล้วเสื่อม เสื่อมแล้วเจริญ ถ้ามันศรัทธามั่นคง ศรัทธามั่นแสงหาขึ้นมาเพื่อความชุ่มชื้นของมัน มันก็มีความสุขความร่มเย็นของมัน

แต่ถ้าศรัทธามั่นอ่อนด้อย ศรัทธามั่นเจือจางไป มันก็ทุกข์มันก็ยากของมัน ทำไมเราต้องอาศัยสิ่งหนึ่ง คุณ เวลาว่ามันท่วมขึ้นมา น้ำมากเกินไปทำให้ชาวบ้านชาวเรือนเขาก็ทุกข์ยาก น้ำแล้งเกินไปก็ทำให้ชาวบ้านชาวเมืองเขาทุกข์ยาก สิ่งใดที่มันมากเกินไป มันขาดแคลนเกินไปมันก็ไม่มีความเป็นประโยชน์เลย มันทำลายทั้งนั้น มากเกินไปก็ทำลาย น้อยเกินไปก็ทำลาย

แล้วหัวใจเราละ หัวใจเราจะเอาศรัทธาความเชื่ออยู่อย่างนั้นถ้ามันเชื่อก็เชื่อจนมลาย เวลาเชื่อขึ้นมาสิ่งนั้นถูกต้องๆ เวลาปฏิบัติไปแล้วมันถูกต้องตามความจริงหรือเปล่า ละ มันก็ไม่ถูกต้องตามความจริงที่เราเป็นความจริงขึ้นมาเลย ถ้ามันขาดแคลนละ ขาดแคลนก็เสื่อม พอเสื่อมขึ้นมาก็ทุกข์ก็ยากอีก แห้งแล้งๆ มีแต่ความทุกข์ความยาก

แต่ทำไมเรามีศรัทธาความเชื่อ แล้วความเชื่อมันแก้กิเลสไม่ได้ ความเชื่อมันเป็นศรัทธา คุณ กาลามสูตรไม่ให้เชื่อสิ่งต่างๆ แต่ถ้าไม่เชื่อเลย แล้วเราจะมาบวชเป็นพระนี่หรือ เพราะทุกคนมีกิเลส ทุกคนก็เห็นแก่ตัวทั้งนั้น ทุกคนเห็นแก่ตัวเองเพราะอยากเอาตัวเองให้พ้นจากทุกข์

เราทุกข์ยากไข้ไหม เพราะเราทุกข์ยาก เราเกิดมาในวัฏสงสาร มนุษย์สมบัติเป็นอริยทรัพย์ การเกิดเป็นมนุษย์ประเสริฐมาก เพราะมนุษย์มีสมอง มนุษย์เป็นสัตว์ที่เดินตัวตรง นอกนั้นเดินตัวแนบไปกับโลก พวกนี้เขาสร้างบุญกุศลได้ แต่เขาจะบรรลุธรรมไม่ได้ เขาไม่มีโอกาสเลย สัตว์เดรัจฉานไม่มีโอกาสเลย

แต่โอกาสของเขา ท้าวโสมก พมา! หนามะมันไปคาบจิวรของพระปัจเจกพุทธเจ้าไปฉันททุกวัน ด้วยความผูกพันไปเกิดเป็นเทวดา หนามันยังทำคุณงามความดีแล้วไปเกิดเป็นเทวดา ! แล้วมนุษย์ทำอะไรกันอยู่ ถ้ามนุษย์มีศรัทธามีความเชื่อ ศรัทธาความเชื่อที่มันเข้ามา กาลามสูตรไม่ให้เชื่อสิ่งใดๆ เลย

แล้วเรามีความจริงจังของเราหรือเปล่าละ ถ้าเรามีความจริงจังของเรา เราต้องพิสูจน์กัน เราต้องทำขึ้นมาให้เป็นหัวใจของเราขึ้นมา ถ้ามันเป็นหัวใจของเราขึ้นมา สติเรต้งขึ้นมาให้ได้ มีความหมั่นเพียร ก็หมั่นเพียรก็ทำอยู่อย่างนี้หมั่นเพียรทุกวัน นั่งสมาธิภาวนาก็ทำมาเต็มที่ ทำมาสักแต่ว่าทำ

คำว่าสักแต่ว่าคือทำแบบไม่มีปัญญาไง ทำแบบนั้นทำไมไม่พลิกแพลงอุปายวิธีการ ถ้าเดินจงกรมหมั่นเดินคิดว่า หมั่นวิ่งทั้งวันทั้งคืน เวลาหมั่นวิ่งเป็นพรวนๆ เลย มันมี ๔ ขาด้วย เพราะอะไร เพราะมันเป็นสัตว์เดรัจฉาน มันวิ่งไปด้วยสัญชาตญาณของมัน สัญชาตญาณของมันสั่งให้มันทำตามสัญชาตญาณของมัน

เราเป็นมนุษย์หรือว่าเป็นสัตว์ประเสริฐ ถ้ามันเดินจงกรมหรือนั่งสมาธิแล้วมันไม่ลง จิตมันไม่เป็นไปก็เชื่อ ก็เชื่อว่ามันตั้งสติแล้ว ทำศีล สมาธิ ปัญญา มันจะเป็นสัจจะความจริง มันจะเป็นอริยสัจ มันจะเกิดขึ้นมาในหัวใจ ก็ทำอยู่อย่างนี้ทำไมมันไม่เป็นไป มันไม่เป็นไปเพราะอะไรละ ไม่เป็นไปเราต้องย้อนกลับมาละ กลับมาทบทวนในตัวเราเอง

เวลาทุกข์เกิด ทุกข์ก็เกิดที่นี่ เวลาสุขมันเกิดที่นี่ ไม่เห็นสุขมันเกิดขึ้นมาสักที สุขอะไรมันเกิดขึ้นมาเวลาเราบวชขึ้นมาใหม่ๆ ทุกคนย้อนกลับไปวันบวชสิ วันบวชมีความสุขเข้มข้น มีความสุขใจนะ มันอึดในบุญ

เวลาบวชขึ้นมา “เอาละ ได้บวชเป็นพระแล้ว จะปฏิบัติละ จะเอาจริงละ!” นี่ใจเวลามันเกิดขึ้นมา มันเกิดขึ้นมาได้ แต่เวลาคุ่นชินกับมัน อารมณ์มันก็เจือจางไป พอมันเจือจางไปมันอ่อนด้อยไป นี่คือศรัทธา เราดำรงสิ่งนี้ เราอาศัยความศรัทธาเป็นเครื่องดำรงชีวิตของเรา ดำรงความรู้สึกของเรา มันอันตรายไง เวลาศรัทธามีความมุงมั่นมานะ มันก็อบอวน เวลามันเสื่อมไปมันจางไปเราก็อ่อนแอ พอเราทุกข์ยากขึ้นมา มันหันซ้ายหันขวามันจะหันไปที่ไหนละ

แต่ถ้าเราสร้างคุณงามความดีของเราขึ้นมา เราสร้างความจริงของเราขึ้นมา เราเดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนา มันต้องหาทางสิ เดินไม่ใช่ว่าสักแต่ว่าเดิน มันไม่ได้ มันไม่ลง เพราะเหตุใด มันไม่ได้มันไม่ลงเพราะอะไรมันก็ย้อนกลับมา

ครูบาอาจารย์ของเรา เวลานั่งสมาธิไม่ได้ ทำข้อวัตรไง เราขาดอะไร เราขาดสิ่งใด ถ้าขาดเราก็อำนาจของเรา ทำเสร็จแล้วนะ เวลาภาวนาของเรา เราไม่ต้องภาวนาให้ใครรู้ กลางคืนคำๆ มีดๆ เราก็อำนาจของเรา แล้วถึงเวลาเราก็อำนาจของเรา อะไรมันเป็นความวิตกกังวล

นิวัตรธรรม ๕ ความวิตกกังวล ความลังเลสงสัย ความไม่มั่นใจ ไม่มั่นใจในอะไร ทบทวนสิ ตั้งแต่บวชผิดตรงไหน อุปัชฌาย์อาจารย์ท่านบวชมาถูกต้อง พอบวชมาแล้วเราทำอะไรผิดบ้าง ความผิดก็ไม่เห็นเกิดขึ้นมากับเราเลย

ถ้าไม่มีความผิดเกิดขึ้นมา มันผิดตรงไหน พอทบทวนมาไม่มีความผิดตรงไหน ถ้าไม่มีความผิดแล้วทำไมไม่เป็นไป เมื่อไม่เป็นความสมคูลมันเกิดมาที่ไหน สติเราสมควรไหม คำบริกรรมของเรามันทำมาแล้วมันมีอะไรโต้แย้งบ้าง มันทบทวนแล้วมันแสวงหาทางออก

ถ้าค้นหาทางออก คูสิ เวลาคนไปติดในหลุมในบ่อที่ไหน ถ้าเขาพยายาม ขวนขวายของเขา เขาพยายามส่งสัญญาณของเขา เขาต้องมีโอกาส มีคนช่วยเหลือเขาได้ แต่ถ้าเราไปติดอยู่ที่ไหนแล้วเราไม่แสวงหาสิ่งใดเลยนะ มันก็รอวันตายเท่านั้นนะ

นี่ก็เหมือนกัน เวลาประพฤติปฏิบัติ จิตมันไม่เป็นไปเพราะเหตุใดต้องหาสิ พอหาขึ้นมา มันก็แก้ไขไขใหม่ พอมันแก้ไขขึ้นมา พอเราได้สัมผัสขึ้นมา นั่นความจริงเกิดแล้วนะ

ถ้าสติคือสติจริงๆ เวลาสมาธิมันจะเกิดขึ้นมา อาการรูปไป อาการรูป อาการอะไร เข้าสู่สมาธิ ตกใจ ! เพราะเราคาดกันไว้ไง เราคาดว่าสมาธิจะเป็นอย่างนั้น ความสุขจะเป็นอย่างนั้น ความว่างจะเป็นอย่างนั้น พอไปเจอความจริงเข้ามันไม่เห็นเป็นตามที่คาดเลย เวลาคาดก็เป็นอีกอย่างหนึ่ง เวลาความจริงก็เป็นอีกอย่างหนึ่ง

ชื่อของคนๆ หนึ่ง เวลาไปเจอตัวจริงเข้าไปมันเหมือนชื่อของคนๆ นั้นไหม ชื่อคนนั้นเป็นคนๆ หนึ่งนะ เวลาเราไปเจอตัวเขา ตัวเขาทำไมไม่สมกับชื่อเขาเลย นี่ไงเห็นตัวเล็กๆ ไม่มีสิ่งใดเลยนะ แต่เวลาคุยกันตกใจนะ ทำไมปัญญาเขาเกิดได้ขนาดนี้ โอ้เรา นะสมอง โอ้โฮ ก่อนบ่อเริ่มเพิ่มเลยนะ เวลาคิดอะไรออกมานะ ก็วนอยู่ในกิเลสของตัว

วนอยู่อย่างนั้น ธรรมะจะเป็นสภาวะแบบนั้น ธรรมะจะเป็นสภาวะแบบนั้น ก้าวล่วงจาก
สิ่งนั้นไปไม่ได้ คุณตัวเองพลัดพรากจากธรรมนั้นไป นี่มันไปยึดไว้

การทำงานนะ มันจะผิดหรือมันจะถูกไม่ต้องไปตกใจเลย ถ้าเราไม่ลองผิดลองถูก
เลย เราจะรู้อะไร เราไม่เคยทำสิ่งใดเลย เราจะรู้ได้อย่างไรว่าถูกหรือว่าผิด ถ้ามันจะถูก
หรือจะผิดมันก็ให้รู้ว่าถูกหรือว่าผิดต่อหน้านี้สิ ผิดจะได้แก้ไข ถูกมันก็ยังว่า เออ.. ถ้าถูก
จะได้ทำให้มากขึ้น ถ้าถูกเราจะได้ทำให้มันคงขึ้น ถ้ามันถูกมันผิดขึ้นมาให้มันเกิด
ขึ้นมา ถ้ามันไม่ได้สิ่งใดเลยมันอัดอั้นตันใจ เพราะปฏิบัติไปแล้วนะ

กิเลสมันเป็นเรื่องอย่างนี้ กิเลสนะถ้าเราทำสิ่งใดจะเป็นประโยชน์ขึ้นมาบ้าง มัน
จะสวมรอยเลย “จะเป็นอย่างนั้นนะ ต่อเนื่องอย่างนั้นนะ” มันจะชักให้ออกนอกกลุ่มนอก
ทางไปเลย แต่ถ้าเรามีสติขึ้นมา มันจะชักไปสิ่งใดนะ เราไม่ไป

มันมีเหตุผลสิ่งใด สิ่งที่จะคิดออกไปอย่างนั้น สิ่งที่จะมีปัญหาตามออกไปอย่าง
นั้น มันมีเหตุผลอะไรต้องให้คิดอย่างนั้น แต่ถ้ามันมีเหตุผลของเราละ เราตั้งสติขึ้นมา
เหตุผลของเราสิ เหตุผลของเรา กิเลสมันไม่มีเหตุผล ถ้าเราจะไปหาของเหตุผลกิเลสมัน
ไม่มี เหตุผลไม่พอใจ คำว่าไม่พอใจไม่มีเหตุผลเลย ถามคนไม่พอใจเพราะอะไร “ไม่รู้ ก็
ไม่พอใจอะ” ไม่พอใจ แต่ไม่รู้ที่ไม่พอใจเรื่องอะไร

แต่ถ้าเป็นธรรมะนะ เราไม่พอใจเขาเรื่องอะไร เขาทำอะไรให้เรา ที่เขาทำ เขาทำ
เป็นประโยชน์หรือเป็นโทษให้กับเรา เขาทำเป็นประโยชน์หรือเป็นโทษให้สังคมหรือ
ให้กับเรา ถึงเขาจะทำเป็นประโยชน์หรือเป็นโทษก็เป็นเรื่องของเขา ใจเขาใจเรา สิ่งนี้
เป็นบุญกุศลของเขา มันไม่เป็นบุญกุศลของเราเลย ถึงเป็นบาปหรือเป็นบุญก็เป็นของเขา
เป็นบาปเป็นบุญก็เป็นบุญของเรา ถ้าเราทำดีบุญบาปก็เป็นของเรา ถ้าเราทำของเราอยู่นะ

เราอยู่ในท่ามกลางหมู่โจรนี้แหละ แต่ถ้าเขาทำของเขาแบบหมู่โจร เราไม่ทำไป
กับเขา เราทำคุณงามความดีของเรา มันก็เป็นคุณงามความดีของเราวันยังค่ำ ผลของหมู่
โจรก็เป็นของหมู่โจรนั่น ไม่เกี่ยวอะไรกับเรา แต่ถ้าเราทำความดีมันก็ความดีของเรา ถ้า
เราอยู่สังคมอย่างนั้นได้ แต่ส่วนใหญ่แล้วเขาอยู่กันไม่ได้ เพราะด้วยทฐิมานะของตัว

เวลาทีฐิฆมานะของตัว สิ่งนั้นไม่เป็นความดีงามไปทั้งหมด สิ่งนั้นเป็นความผิดพลาดจากหลักเกณฑ์ไปทั้งหมด ความเห็นของเราจะมีความเห็นเป็นอย่างนั้น แต่เวลาทำขึ้นไป ความดีของเรานั้นก็ไม่มี ถ้าความดีของเรามีขึ้นมา สิ่งที่เขาทำไปมันก็เรื่องของเขา ถ้าปัญญาเรานั้นเกิดขึ้นมานะ

ในเมื่อกาลเวลาปัจจุบันนี้ เรายังมีชีวิตอยู่ เรามีการเคลื่อนไหวอยู่ เราทำคุณงามความดีของเรา ปัจจุบันนี้เขาจะทำคุณงามความดีหรือทำผิดพลาดของเขา นั่นเป็นเรื่องของเขา ถ้าเราทำของเราขึ้นมาอย่างนี้ เราทำปฏิบัติของเราขึ้นมาอย่างนี้ ประโยชน์มันเกิดกับเรานะ ถ้าประโยชน์มันเกิดขึ้นมากับเรา นี่มันไม่ใช่ศรัทธาไม่ใช่ความเชื่อ

ถ้าเรามีความเชื่อมีศรัทธาในพระพุทธศาสนา พุทธศาสนาใช้ไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พุทธกิจ ๕ การกระทำขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้คือหน้าที่ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

พุทธลักษณะ ! พุทธลักษณะ โอ้โฮ สวยงามไปหมดเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างบุญกุศลมา เราก็หวังอย่างนั้น เราก็ต้องหวังว่าสิ่งใดก็ได้แต่ต้องให้สถานที่ต้องอยู่กับบัณฑิต ต้องมีนักปราชญ์ ต้องมีพระอรหันต์ทั้งหมด มีพระอรหันต์ ๕๐๐ องค์ เราเป็นองค์เดียวที่ไม่ใช่พระอรหันต์ที่ไปอยู่กับพระอรหันต์ จะให้สังคมให้ร่มเย็นเป็นสุข เราจะได้เป็นพระอรหันต์องค์ที่ ๕๐๑

คือเราไปเกลี้ยให้สังคมบริสุทธ์ก่อน แล้วเราถึงบริสุทธ์ตามสังคมนั้น แต่เราไม่คิดเลยว่าสังคมนั้นหาไม่มี สังคมอย่างนั้นไม่มี ! สังคมที่ว่าสังคมนี้นี้ไม่มีใครผิดเลย เป็นพระอรหันต์หมด ๕๐๐ องค์ เราเป็น ๕๐๑ เราจะปฏิบัติดีปฏิบัติชอบให้เป็นองค์ที่ ๕๐๑ สังคมอย่างนั้นจะหาที่ไหน

แต่ถ้าสังคมที่มันเป็นอย่างนี้ เราเกิดมาจากผลของวิภูฏะนะ เกิดมาแล้วมีศรัทธา ความเชื่อ พอมิศรัทธาความเชื่อ พระพุทธศาสนากำลังเจริญรุ่งเรืองในการประพฤติปฏิบัติ แต่ในการประพฤติปฏิบัติขึ้นมาทุกคนก็ต้องแสวงหา ทุกคนก็พยายามจะดีขึ้น ทุกคนก็พยายามจะแก้ไขกิเลสของตัวเอง ทุกคนที่อยู่นี้ก็พยายามปรับปรุงตัวเองให้ดีขึ้นทั้งนั้นนะ ทุกคนก็มีความผิดเป็นธรรมดา ทุกคนก็มีกิเลสในหัวใจเป็นธรรมดา

เราบวชมาเราก็มีกิเลสมาทุกๆ คน แล้วเรามาที่นี่เรามีความเชื่อในพุทธศาสนา เรามีความมั่นคงในพุทธศาสนา เราก็มาบวชเป็นพระ พอมาบวชเป็นพระขึ้นมา เป็นพระในหมู่สงฆ์ของเรา ในหมู่กรรมฐานของเรา

ในหมู่กรรมฐานของเรา มันมีโอกาสปฏิบัตินะ คำว่า “พระป่าๆ” พระป่าหมายถึงว่าวัตรปฏิบัติ ข้อวัตร รุคกวัตร ๑๓ พระป่านั้นอยู่ที่ถือผ้า ๓ ผืน ฉ้นมือเดียว อะไรต่างๆ นี่ เพราะคำว่าฉ้นมือเดียว ไม่พระรุ่งพระรังในการฉ้นมือที่ ๒ มันไม่ต้องเก็บล้าง ต้องตัดความกังวล ตัดภาระหน้าที่ ตัดความเป็นอยู่ของโลกให้แคบที่สุด ให้น้อยที่สุด เพื่อเอาเวลามาประพฤติปฏิบัติ เอาเวลามานั่งสมาธิเดินจงกรมภาวนา นี่คือพระป่า !

พระป่าคือต้องการสงวนเวลาที่สุด สงวนความสงบสัจที่สุด เพื่อให้เป็นการประพฤติปฏิบัติแล้วเราก็มีความมั่นใจ เราบวชมาเราก็อยากประพฤติปฏิบัติ เราก็อยากจะพ้นจากกิเลส แล้วพอบวชขึ้นมาแล้ว ในสังคมของพระป่าเขาก็เปิดโอกาสให้ประพฤติปฏิบัติ พระป่าเขาวัดกันที่นี้ เขาวัดกันที่การทำสมาธิภาวนา

เขาไม่ได้วัดกันที่ว่า พระอรหันต์ ๕๐๐ องค์ สะอาดบริสุทธิ์หมดเลย ฉ้นมาเป็นองค์ที่ ๕๐๑ ฉ้นมาสะอาดบริสุทธิ์ตาม หาสังคมอย่างนั้นหาไม่มีในโลก ไม่มี !

สิ่งที่มันไม่มี เราหาสิ่งที่มันไม่มีมันเป็นไปไม่ได้ แล้วความเชื่อของเรา เราก็คิดอย่างนั้น เราก็หวังสังคมอย่างนั้น เพื่อที่เราจะเป็นพระอรหันต์องค์ที่ ๕๐๑ แต่เราไม่คิดว่าสิ่งที่เราอยู่นี้มันเป็นสังคมที่เกิดขึ้นมาด้วยวิญญูะ ด้วยผลของวิญญูะ

สิ่งที่เป็ผลของวิญญูะมันมีของมันอยู่แล้วใช่ไหม คำว่ามีอยู่แล้ว คือทุกคนมีอดีต มีประวัติมาทั้งนั้น ทุกคนนะ การเกิดมาชาตินี้ไม่ใช่ชาติที่ ๑ การเกิดตายของเรามา มันมาไม่มีต้นไม่มีปลาย

จิตนี้มาจากไหน ? คนนี้เกิดมาจากอะไร ? ต่างๆ นี่มันมาจากไหน ? ผลของวิญญูะที่มันเกิดซับซ้อนขึ้นมา พันธุกรรมของมันที่ซับซ้อนนั้เป็นมนุษย์อยู่นี้ สิ่งที่เป็นพันธุกรรมแต่ละดวงจิตมันจะเหมือนกันได้อย่างไร ลายพิมพ์นิ้วมือนี่มันยังไม่เหมือนกัน แล้วลายพิมพ์ของจิตมันจะเหมือนกันได้อย่างไร

ในเมื่อลายพิมพ์ของจิตมันไม่เหมือนกัน ! แต่เราได้อยู่ในสังคมเดียวกัน ! เรามาประพฤติปฏิบัติด้วยกัน ด้วยธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ด้วยความเชื่อ ความศรัทธาในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พันธุกรรมของใครของมัน เราก็ต้องรักษาเปลี่ยนแปลงแก้ไขพันธุกรรมของเราเท่านั้น!

ในใจของเรา ก็เลศค้นหาความทะยานอยากในหัวใจของเรา เราจะแก้กับมันอย่างไรเพื่อประโยชน์กับเรา เพื่อหัวใจของเรา เพื่อคุณงามความดีของเรา เพราะเราเท่านั้นที่จะเอาใจของเราพ้นจากกิเลส เราเท่านั้นที่จะเอาใจของเราพ้นจากการเกิด การแก่ การเจ็บ และการตาย

ผลในการบวชของเราเข้ามาในพุทธศาสนานี้ เป้าหมายของเราก็คือจะพ้นจากทุกข์เท่านั้น แต่ในเมื่อมันยังมีรังมีรังไขใหม่ ในสังคมของสังคมใหม่ มันมีของของสังคม ของของบุคคล ของของสังคมหมายถึงของเป็นส่วนรวม ของบุคคลคือบริวาร ๘

สิ่งที่เป็นบริวาร ๘ เวลาบวชกับอุปฆาตนะ นี่ก็ปัดตั้ง “บริวารนี้เป็นของเรอ หรือ เป็นของเรอหรือ” เป็นของบุคคล !

แต่เราเข้ามาในหมู่สงฆ์ ของส่วนรวมนี้คือของของสงฆ์ ฉะนั้นสิ่งที่เขามีอยู่ ของของสงฆ์ มันก็มีกติกามีข้อวัตรปฏิบัติ มันก็มีกติกาไว้ให้มีการกระทำ ถ้ามีการกระทำ เราบวชมาแล้ว บวชเป็นพระขึ้นมา ก็พ้นจากเรือน เป็นผู้ไม่มีเรือน ผู้ที่ไม่มีเรือนมันก็ต้องอยู่ในอาวาส อยู่ในที่ที่อยู่ของสงฆ์

ที่อยู่ของสงฆ์ ในเมื่ออยู่หมู่สงฆ์ขึ้นมา เรามีเป้าหมายคือการพ้นจากทุกข์ ถ้าเรามีเป้าหมายพ้นจากทุกข์ เราจะไม่มีความยึดติดสิ่งใดๆ เป็นของตัวเองเลย สิ่งใดมันเป็นประโยชน์ในหมู่ชนของเราไหม หมู่ชนของสงฆ์ หมู่ชนของสังฆะ หมู่ชนของผู้ที่มีคุณธรรมที่เจอเจอกัน ดูแลกัน รักษากัน เพื่อแผ่กันด้วยน้ำใสใจจริง เพื่อให้การประพฤติปฏิบัติมันไม่ต้องไปวิตกกังวลใจ

เข้าทางจงกรมนะ เราจะฆ่ากิเลส พอเข้าทางจงกรมไปก็ โนนก็ไม่ถูก นั่นก็ไม่ใช่ธรรม นี่ก็... เผลอตัวเองทั้งนั้นเลยนะ มันเป็นธรรมและไม่เป็นธรรม มันพูดกันได้ เวลาคุยกัน เวลาเข้าไปในชุมชนนะ ไปในสงฆ์ เขาต้องขอนิสัย ขอนิสัยกับใคร ขอนิสัยกับ

หัวหน้า ถ้าจะขอนิสัยกับหัวหน้า ผู้ที่มีพรหมมากกว่า ขอนิสัยกับครูบาอาจารย์ ถ้าจะขอนิสัยกับครูบาอาจารย์ ถ้าเราอาศัยอยู่ใน ๗ วัน พอ ๗ วันนั้น จริตนิสัยเข้ากันไม่ได้ เราก็เก็บของไป

เขาไม่บังคับให้อยู่ด้วยกันนะ เขาให้อยู่ด้วยกันด้วยความเป็นธรรม ถ้าอยู่ด้วยกันด้วยความเป็นธรรม เราเห็นว่าในเมื่อสิ่งนี้เข้ากันได้ เป็นธรรมได้ เราก็ขอนิสัย พอขอนิสัยเราก็ออยู่ร่วมกัน การมาอยู่ร่วมกันเพราะอะไร เพราะภิกษุเรายูบบนศรัทธาความเชื่อของเขา ภิกษุเราไม่มีอาชีพ เราเลี้ยงชีพด้วยปลีแข้ง

บิณฑบาตออกไปนะ ปัจจัย ๔ บาตรเป็นอาหาร บิณฑบาตเลี้ยงชีพ ถ้ามันมีสิ่งใดตกบาตร ชีวิตเราก็ออยู่รอด เราเลี้ยงชีพด้วยปลีแข้ง เลี้ยงชีพด้วยศรัทธาความเชื่อของเขา ฉะนั้นเราไม่มีอาชีพ เราไม่มีสิ่งใดทำมาเพื่อเป็นความผูกพันกับโลกนี้ เพราะเราทิ้งมาแล้ว เราบวชมานี้ เราทิ้งมาแล้ว เราทิ้งสิ่งนั้นมา พอทิ้งมาแล้วเรามาบวชขึ้นมา ก็เป้าหมายเพื่อจะพ้นจากทุกข์

พ้นจากทุกข์ พอมันมีเวลา ครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมเขาจะกันเวลานี้ไว้ให้ กันเวลาให้เราใช้เวลาในการประพฤติปฏิบัติ เราต้องการความสงบสัจ มันต้องการกาลเวลา มันต้องการการฝึกหัดนะ

เหล็ก ! เขาจะตีเหล็ก เขาต้องเผา เขาต้องรอให้เหล็กมันอุณหภูมิมันถึงเขาถึงเอา มันออกมาตี หัวใจของเราถ้ามันมีเวลา มีสติปัญญาขึ้นมา มีตบะธรรม ถ้ามีตบะธรรม มีการแผดเผา มีการกระทำขึ้นมา มันเป็นเรื่องของคุณธรรมของกรรมฐานเรา แต่ถ้าเราจะไปเอาแต่งงานทางโลก งานทางโลกก็งานบริหารจัดการ ใช้อำนาจจัดการนั้น..

ดูในนวโกวาท เวลาอาบัติทุกข้อ เว้นไว้แต่สมมุติ สมมุติว่าให้บุคคลคนใดทำหน้าที่ สมมุติให้ ๒ คนนี้เป็นผู้แจกสลากภัต สมมุติให้สงฆ์องค์นี้เป็นผู้ดูแล สมมุตินะ เว้นไว้สมมุติ สมมุติองค์นั้นทำได้ ทำเพราะบริหารจัดการของของส่วนรวม ของของส่วนรวมไม่มีใครดูแลเลย ของของส่วนรวมใครจะเป็นคนดูแล ในนวโกวาทไปดูได้ เว้นไว้แต่สมมุติ สมมุติให้องค์นั้นเป็นผู้ควบคุมดูแลสิ่งนี้ก็เพื่อในหมู่ชนนั้น ในชุมชนนั้น ในหมู่สงฆ์นั้น เพื่อประโยชน์กับชุมชนนั้น

แล้วสิ่งนี้ มันก็จัดการขึ้นมาเพื่อสังฆะนั่น นี่คำว่าเป็นธรรมนะ ความที่เราจะหา หมู่ชน เราจะหาสังฆะหาที่ปฏิบัติ การหาที่ปฏิบัติ ปฏิบัติอะไร ฉะนั้นในเมื่อนักยังมีรวง มีรัง พระสงฆ์เราก็มีที่อาศัย คำว่าอาศัยมันเป็นข้อวัตรปฏิบัติมันก็ต้องมี ต้องมีต้องอาศัย แล้วโลกกับธรรมมันอยู่ด้วยกัน ฉะนั้นโลกกับธรรมมันอยู่ด้วยกัน เราจะบริหารจัดการ ด้วยธรรมของเรา

ธรรมของเราหมายถึงว่า ถูกระหว่าง คฤหัสถ์ บอกว่าบังคับใช้ด้วยกฎหมาย กฎหมาย ที่มีคุณธรรม กฎหมายนั้นเป็นธรรม หรือกฎหมายนั้นไม่เป็นธรรม แล้วธรรมวินัยของเรา เป็นธรรมหรือเปล่า ตอนนี้พูดกันประจักษ์ว่าสิ่งที่พระพุทธเจ้าบัญญัติมามันล้ำสมัย มัน ครี มันตั้ง ๒,๐๐๐ กว่าปี แต่ถ้ามันเป็นเรื่องแก้ไขทุกข์ แก้ไขทุกข์เพราะเราเกิดมาก็มีความทุกข์ เรามาเพื่อจะกำจัดทุกข์ของเรา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมวินัยไว้ ก็เพื่อการประพฤติปฏิบัติ เพื่อ การแก้ไขทุกข์ ถ้าสิ่งใดที่มันไม่เป็นประโยชน์กับความป็นอยู่ แต่มันเป็นประโยชน์ใน การปฏิบัติ อันนั้นจะเป็นคุณนะ

เรามองเราคิดของเราในโลกปัจจุบัน เรามองเราคิดของเราด้วยโลกทัศน์ของเรา แต่เราไม่ได้มองไม่ได้คิดด้วยโลกของธรรม โลกของธรรมถ้าใจมันเห็นว่าเป็นธรรม มัน เห็นว่าอะไรมันเป็นคุณธรรม อะไรเป็นประโยชน์ อะไรไม่เป็นประโยชน์

แต่ในปัจจุบันนี้เราอาศัยอะไรที่เป็นความสะดวกสบาย สิ่งนั้นเป็นประโยชน์ สิ่ง ใดถ้าไม่ใช่ความสะดวกสบายมันไม่เป็นประโยชน์ เพราะอะไร เพราะความเห็นของเรา ความรู้สึกของเรา จิตใจของเรา มันยังมองถึงสิ่งที่เป็นโลกๆ

เพราะเวลาพูดธรรมะนะ บอกว่าธรรมะถ้าเป็นธรรมะจริงๆ ทำไมเราก็จะทำ เหมือนเขานี้แหละ ยังมีการดูแลรักษา ยังมีการก่อสร้างอย่างนั้น ยังมีทำอย่างนี้ ก็นั่นมันมี รวงมีรัง ก็ทำไว้เพื่อหลบเพื่ออาศัย เพื่อหลบฝน

คูสิ บริหาร ๘ จะห่มจีวรต้องมีปฏิสังขาย ห่มเพื่ออะไร ห่มเพื่อกันร้อน กัน หนาว เพื่อกันยุง กันความละอาย อาหารจะฉุน ฉุนทำไม อ้าว..ก็ฉุนไว้เพื่อดำรงชีวิต

ไม่ได้ฉันเพื่อถาม เพื่อเกียรติ เพื่อศักดิ์ศรี เพื่อความดีงาม เห็นไหม ปฏิสังขยาโย มีสติใช้
สอย

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่เราสร้างไว้ก็มีสติใช้สอยเพื่อดำรงชีวิตนี้ไป เราดำรงชีวิตไว้ด้วย
มาร เราดำรงชีวิตด้วยอวิชา เราดำรงชีวิตไว้ด้วยการเกิด การแก่ การเจ็บ การตาย ที่เรา
ยังไม่มีเหตุผล

แต่ครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติ ท่านดำรงชีวิตรอวันตายนะ ชีวิตนี้อยู่เพื่อ
ตาย ! เพราะตายจะได้จบกันไง แล้วเราดำรงชีวิตนี้ไปทำไม ดำรงชีวิตไปด้วยค้นหาความ
ทะยานอยาก นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่มีมองมันมองแตกต่างกัน ฉะนั้นคำว่ามองแตกต่างกันมัน
ต้องกลับมาที่ใจของเรา เราจะมีใจไว้ทำไม เวลาเราประพฤติปฏิบัติเรามีหัวใจไว้ แต่ไม่
รู้จักมันมีไว้ทำไม?

แต่ถ้าใครมีหัวใจนะ แล้วมีสติปัญญาเข้ามา ภาวสวะภพ แค่อึดเป็นสมาธิก็รู้แล้ว
สมาธิมันเกิดที่ไหน? สมาธิมันตั้งอยู่บนอะไร? ไอนี้ “ว่างๆ ว่างๆ” สมาธิตั้งอยู่บนอวกาศ
เวลาว่าง ว่างอยู่บนอวกาศนั้น แต่จิตนี้มันอยู่ไถ่้นรก ไม่เห็นตัวไม่เห็นจิตเลย

แล้วไม่เห็นจิตแล้วใครเป็นคนว่าง ใครเป็นเจ้าของสมาธิ มันก็ว่ากันไป เพราะ
อะไร เพราะไม่มีสติปัญญายับยั้งหรือพิจารณาตรวจสอบใจของตัวเอง ถ้ามีสติปัญญา
ตรวจสอบใจของตัวเอง สติเราก็รู้ว่าสติเป็นอย่างไร

สติเขาว่าสติเป็นอย่างนั้น สติเป็นอย่างนี้ แต่เวลาสติของเรา แล้วเป็นมิจาขึ้นมา
สตินี้ที่อ มีสติพร้อมนะ ตาขว้างไปหมดเลยมีสติพร้อม อันนั้นมันก็มีมิจา สติมันคือสติ
อย่างไร แล้วพอสติถ้าฝึกฝนขึ้นมามันมีสติ มันมีมหาสติ แล้วมันมีสติอัตโนมัติ สติมัน
แตกต่างกันอย่างไร? สติกับมหาสติมันแตกต่างกันอย่างไร? แล้วพอมีสติขึ้นมา สติมัน
ยับยั้งใจได้ขนาดไหน? มหาสติมันยังยั้งตัวพลังงานเลย มันควบคุมพลังงานอย่างไร?

แล้วสติที่เกิดมาอัตโนมัติที่เกิดมาจากจิตเดิมแท้ จิตที่มันผ่องใสๆ ที่มันเกิดสติ
พร้อมมากับมัน แล้วมันจะรู้ตัวมัน มันเป็นอย่างไรร? พอมันมาเห็นอาการอย่างนี้มันถึงรู้
ว่า โอ้โฮ จิตมันเร็วขนาดนี้ จิตมันไปอย่างนั้น ความคิดมันไปอย่างนั้น เราตื่นตื่น ตื่นตื่น

หลวงตาท่านบอกว่า มันจีเอาไว้ในหัวใจ มันไปแล้วนะ เราไปเห็นมัน เห็นอาการ เห็นความรู้สึก แล้วก็ตื่นตื่นหมดเลย แต่ถ้าปฏิบัติไปนะ มันรู้เท่าหมด ถ้าเราไม่รู้เท่า เราไม่ควบคุม เราไม่สามารถบริหารจัดการได้ เราจะทำงานให้จบนั้นได้อย่างไร? ถ้าเราไม่สามารถควบคุมพลังงาน ควบคุมตัวจิตได้ เราบริหารจัดการด้วยปัญญาที่จะไปทำลายกิเลสในหัวใจนั้นได้อย่างไร?

นี่คือมรรคญาณเวลามันเกิดขึ้นมา ถึงว่าสติเป็นอย่างนี้ มหาสติเป็นอย่างนี้ สติอัตโนมัติมันเป็นอย่างนี้ โอ้โฮ มันทั้งๆ มันทั้งในพระไตรปิฎกหรือ ไม่ใช่ ! มันทั้งในหัวใจผู้ปฏิบัติ มันรู้มันเห็นของมัน นี่ไง

เราทรงชีวิตนี้ไว้ด้วยศรัทธาความเชื่อนะ แต่ถ้าเราเห็นของเรา เราปฏิบัติของเรา เราไม่ได้ทรงชีวิต เราไม่ได้ทรงศรัทธา ไม่ได้ทรงอารมณ์ความรู้สึกของเราด้วยความเชื่อเท่านั้น เรารู้เราเห็น เราปฏิบัติ เรามีการกระทำ ความรู้ความเห็น คุณติ เราทำสิ่งใดได้ คุณชำนะ รถของช่างมันจะพังแหล่มีพังแหล่ทั้งนั้นนะ เพราะเขาซ่อมได้เขาไม่วิตกกังวลเลย

รถของเรานะ โอ้โฮ เช็ดชะวับเลย เพราะอะไร เพราะซ่อมไม่เป็น เวลามันเสียแล้วมันต้องส่งอู่มันทุกซ์ แต่รถช่างไปคุณติ รถช่างล้อมันจะหลุดอยู่แล้ว เขาจะวิ่งป่วนๆ เขาไม่สนเลย หลุดที่ไหนเขาซ่อมที่นั่น

จิตของเราถ้าเราประพฤติปฏิบัติเป็น ! เราไม่ได้อยู่ด้วยความเชื่อ เราแก้ไขได้หมด เราควบคุมใจได้หมด เราบริหารจัดการหัวใจเราได้เองหมด เราแก้ไขจัดการได้หมด มันจะไปวิตกกังวลกับอะไร มันไม่มีความวิตกกังวล ไม่ต้องตกอกตกใจ ไม่มีการหวั่นไหวไปกับใดๆ เลย มันทรงไว้ด้วยข้อเท็จจริงใจ เราไม่ได้ทรงไว้ด้วยความเชื่อนะ ถ้าเราทรงไว้ด้วยความเชื่อ เราจะล้มลุกคลุกคลาน

แต่เริ่มต้นมันก็เริ่มต้นจากความเชื่อ ศรัทธาความเชื่อมันเป็นหัวรถจักร ดึงให้เราเข้ามาบวช ดึงให้เราเข้ามาประพฤติปฏิบัติ มันดึงเข้ามาหมดเลย ดึงชีวิตเราทั้งชีวิตเลยมาเป็นพระเป็นเจ้า แล้วมันดึงชีวิตเข้ามาเพื่อศึกษาให้มันรู้จริงขึ้นมา

นี่ความเชื่อ แต่ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมา เราจะทรงคุณธรรม ใจนี้จะทรงคุณธรรม มีความร่มเย็นเป็นสุข อยู่ที่ไหนก็อยู่ได้

ชีวิตนี้ทางโลก อาบเหงื่อต่างน้ำ แบกหาม แล้วก็มีแต่ผล มีแต่ความเป็นพิษ
 สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ อารมณ์ความรู้สึกมันคายพิษออกมาให้เราทุกข์ตลอดเวลา แล้วเรา
 ประพฤติปฏิบัติ เราพยายามใช้หัวใจของเรา ปฏิบัติด้วยหัวใจของเรา ให้มันคายออกมา
 เป็นมรรคเป็นผล ให้มันคายอารมณ์ความรู้สึกออกมาเป็นมรรคเป็นผลนะ ไม่ได้คายแต่
 อารมณ์ความที่เป็นพิษสิ่งที่เป็นพิษทำให้สังคมนี้เป็นพิษ แต่ถ้าสิ่งที่เป็นธรรม จะทำให้ใจ
 นี้เป็นธรรม แล้วหัวใจเป็นธรรม เราจะทรงคุณธรรมไว้ในหัวใจของเรา! เอวัง.